

УДК 373.5.016:[821.161.2:7](075)
DOI 10.32999/ksu2413-1865/2019-86-17

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 5 КЛАСУ

Гоголь Н.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

У статті розкрито теоретико-методичні аспекти реалізації компетентнісних засад шкільного літературного навчання в контексті положень Закону України «Про освіту» (2017), Концепції Нової української школи (2016), Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (2011, 2013). Визначено перспективність і продуктивність використання культурологічного підходу як концептуальної основи модернізації змісту шкільної літературної освіти. Розглянуто дидактико-методичний потенціал оновленої програми з української літератури (2016) і чинних підручників української літератури для 5 класу (2018) щодо втілення мистецького контексту як одного з чинників реалізації культурологічного підходу в сучасній шкільній літературній освіті.

Ключові слова: культурологічний підхід, українська література, читацька компетентність, ключові компетентності, обізнаність і самовираження у сфері культури, шкільний підручник, мистецький контекст.

В статье раскрыты теоретико-методические аспекты реализации компетентностных основ школьного литературного образования в контексте основных положений Закона Украины «Про образование» (2017), Концепции Новой украинской школы (2016), Государственного стандарта базового и полного среднего образования (2011, 2013). Обозначены перспективы и продуктивность использования культурологического подхода как концептуальной основы модернизации содержания школьного литературного образования. Рассмотрен дидактико-методический потенциал новой программы по украинской литературе (2016) и современных учебников по украинской литературе для 5 класса (2018) на предмет внедрения искусствоведческого контекста как одного из способов реализации культурологического подхода в современном школьном литературном образовании.

Ключевые слова: культурологический подход, украинская литература, читательская компетентность, ключевые компетентности, знание и самовыражение в сфере культуры, школьный учебник, искусствоведческий контекст.

Hohol N.V. THE WAYS OF REALIZATION OF CULTUROLOGICAL APPROACH BY MEANS OF UKRAINIAN LITERATURE SCHOOL TEXTBOOKS FOR THE 5 FORM PUPILS

The article deals with theoretical and methodical aspects of realization of the competency principles of school literary education in the context of Law of Ukraine “On Education” (2017), Concept of the New Ukrainian school (2016), State standard of the basic and complete secondary education (2011, 2013). The perspectives and productivity of using the culturological approach as a conceptual basis for the modernization of school literary education content is determined.

It is noted that the tasks set by the updated program on Ukrainian literature, provide for the need to ensure the formation of both literary and key competencies in schoolchildren. It is proved that the forming of pupils' key competence “Awareness and selfexpression in the field of culture” at Ukrainian literature lessons will affect the children's ability to understand works of art, to consider the works of art in the context of other types of arts, to develop their own artistic tastes, preferences, to identify yourself as a representative of a certain culture. The paper focuses on the importance of Ukrainian literature studying with the use of artistic dialogues, the rubric “Artistic context” in order to updating the content of the contemporary program and modern textbooks on Ukrainian literature for the basic school.

The didactic and methodical potential of the updated Ukrainian literature program (2016) and current textbooks on Ukrainian literature for the 5th form pupils (2018) according to the embodiment of the artistic context as one of the factors of the implementing the cultural approach in modern school literary education is considered.

Key words: culturological approach, Ukrainian literature, reader competence, key competences, awareness and selfexpression in the sphere of culture, school textbook, artistic context.

Постановка проблеми. Ідея культурологічного підходу до вивчення української літератури є однією з провідних у національній системі літературної освіти (Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті; Концепція «Нова українська школа»; Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти; Концепція літературної освіти). Відповідно до Рекомендацій Європейського Парламенту й Ради Європейського Союзу «Про основні компетентності протягом усього життя», Концепцією «Нова українська школа» визначено низку ключових компетентностей, серед яких чільне місце належить загальнокультурній грамотності [3]. Послідовно ідеї культурологічного підходу втілено в оновленій програмі з української літератури для основної школи засобами ключової компетентності «Обізнаність та самовираження у сфері культури», що передбачає формування в дітей здатності розуміти твори мистецтва, розвивати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід і почуття за допомогою мистецтва.

Важливість означеної проблеми зумовлює необхідність системного підходу до реалізації культурологічного принципу навчання української літератури засобами шкільного підручника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації культурологічного підходу є розвитком ідей культурологічного психології (Л. Виготський, О. Лурія, О. Леонтьєв та ін.), концепції діалогу культур (М. Бахтін, В. Біблер, І. Берлянд, В. Литовський та ін.). Проблеми культурологічного підходу в освіті присвячені праці І. Балхарової, Є. Бондаревської, М. Бастуна, В. Гури, І. Зязюна, А. Погodiної, Є. Фортунатової, І. Колмолгорової, О. Рудницької, В. Сластьоніна, Г. Тарасенко, О. Тюрдьо та ін. Ученими розроблено головні концептуальні положення культурологічного підходу, принципи розбудови освітнього процесу в контексті такого підходу в умовах навчання за різними профілями.

У методиці навчання української літератури проблема культурологічного підходу до вивчення літератури розглядається в працях В. Братко (культурологічний принцип вивчення української літератури в основній школі), Н. Волошиної (естетичне виховання учнів засобами взаємодії мистецтв), В. Гладишевої (культурологічний контекст аналізу художнього твору), С. Жили (міжмистецькі зв'язки), С. Молочко (формування компетентності «Обізнаність та самовираження у царині культури» в процесі вивчення української літератури), В. Пустохіної (формування культурологічної компетентності стар-

шокласників у процесі вивчення української літератури), Г. Токмань (діалогічне прочитання художніх творів із екзистенціальною філософією), В. Шуляра (культурологічні й літературознавчі складники сучасного уроку української літератури), Т. Яценко (осмислення педагогічних і методичних проблем вивчення української літератури в широкому культурологічному контексті) тощо. У своїй сукупності ці наукові розвідки цілісно викладають шляхи реалізації проблеми. Водночас подальшого ґрунтовного розгляду потребує актуальна проблема реалізації культурологічного підходу на уроках української літератури засобами шкільного підручника.

Постановка мети. Мета статті – розкрити дидактико-методичний потенціал оновленої програми з української літератури (2016) і чинних підручників української літератури для 5 класу (2018) щодо втілення мистецького контексту як одного з чинників реалізації культурологічного підходу в сучасній шкільній літературній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Курс української літератури в основній школі структуровано за взаємопов'язаними тематично-проблемними блоками. До кожного з них відповідно до вікових особливостей учнів підібрані тексти, які за своїм змістом дають можливість максимально репрезентувати ту чи іншу тему. В оновленій програмі з української літератури враховано також і важливість тематично-стильової різноманітності пропонованих для розгляду творів, їх ідейно-ціннісні пласти, які втілюють ключові компетентності.

Серед тематично-проблемних блоків в оновленій програмі з української літератури для основної школи важливе місце належить усній народній творчості. Наскрізно з п'ятого по дев'ятий клас учні ознайомлюються з родами та видами українського фольклору. На нашу думку, прилучення дітей і молоді до здобутків народної української культури сприятиме її відродженню, збереженню й подальшому розвитку, піднесенню нашого народу до вершин світової культури.

Вивчення фольклору на уроках української літератури в культурологічному контексті дає змогу вчителю-словеснику працювати творчо, широко застосовувати різні форми й методи роботи, використовувати на уроках твори мистецтва з їх потужною силою емоційного впливу на свідомість дітей, забезпечувати реалізацію культурологічної змістової лінії, визначеної в Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти (2011, 2013).

Так, у 5 класі в розділі «Світ фантазії, мудрості» учні ознайомлюються з міфами

та легендами давніх українців і народними казками. Відповідно до чинної програми з української літератури, п'ятикласники під час вивчення художніх творів на уроках мають можливість ознайомитися з широкою палітрою різних видів мистецтва. Так, ознайомлення учнів із кіномистецтвом пов'язане з вивченням повісті-казки Г. Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» (художній фільм «Аліса в країні див», 2010), казки «Микита Кожум'яка» (мультфільм «Микита Кожум'яка», 2016), повісті З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» (документальні фільми про козацьку звиягу і про козацьку шаблю із серії «Козацька звияга»; проект «Історія українських земель. Козаки. Серія 1») і повісті М. Вінграновського «Сіроманець» (художній фільм «Сіроманець», 1989) [6, с. 18–24].

Визначені програмою предметні та ключові компетентності спрямовані на формування в учнів умінь зіставляти специфіку розкриття теми в літературі й кіномистецтві, акцентують на актуалізації творчої діяльності дітей. Зокрема, пропонується створити власну драму на одну дію, тематичні презентації, карту по місцях подорожі головних героїв художнього твору, ілюстрації, буктрейлер. Емоційно-ціннісне ставлення пов'язане із зацікавленням учнів історичним минулим українського народу, формуванням у них національної свідомості, громадянської позиції, виховання патріотичних почуттів, шанобливого ставлення до заповітів наших предків, їх дотримання у власному житті, усвідомлення найкращих людських якостей (доброти, людяності) у житті, прагнення гармонії з природою [6, с. 21–25].

У мистецькому контексті чинної програми, відповідно до художніх творів, що текстуально вивчаються на уроці, запропоновано роботу над репродукціями картин, мистецькими творами художників-ілюстраторів, а саме: Т. Шевченка «Селянська родина», репродукції картин українських художників про дощ та осінь, ілюстрації Г. Якутовича до віршованого українського епосу періоду Київської Русі «Повість минулих літ». У музичному мистецтві учням запропоновано прослухати низку музичних творів, а саме: ораторію Лесі Дичко «І нарекоша ім'я Київ»; музичні твори українських композиторів (М. Лисенка, Я. Степового, Г. Хоткевича та інших) на слова Т. Шевченка й сучасні музичні інтерпретації; український романс Г. Майбороди «Гаї шумлять» на слова П. Тичини, сучасні музичні інтерпретації творів поета; цикл «Чотири пори року» А. Вівальді, «Пори року» П. Чайковського до поезій М. Рильського.

Предметні та ключові компетентності спрямовані на розвиток у дітей умінь аналізувати риси характерів руських (українських) князів, відшукувати описи живописних пам'яток доби Русі-України, зіставляти їх із літературним твором, порівнювати розкриття спільної теми в різних видах мистецтва, знаходити репродукції картин українських художників із зображенням різних пір року, ділитися власними враженнями й почуттями. Емоційно-ціннісне ставлення сприяє усвідомленню учнями душевної краси та сили наших предків, образному баченню світу як важливого чинника розвитку творчих здібностей учнів, виховання естетичної насолоди від сприйнятого твору мистецтва, естетичного смаку, відчуття краси образного слова, оптимістичного й життєствердного погляду на світ [6, с. 20–23].

З мистецтвом скульптури діти ознайомлюються під час вивчення розділу «Історичне минуле нашого народу». Учні запропоновано розглянути фотозображення пам'ятного знака Василя Бородея «Засновникам Києва», пам'ятника Володимирі В. Демута-Малиновського. Аналіз мистецького твору формує в дітей уміння шукати описи живописних та архітектурних пам'яток доби Русі-України, зіставляти їх із літературним твором, дискутувати про зв'язок історичного минулого із сучасністю тощо. Пропоновані для ознайомлення мистецькі твори сприяють формуванню в дітей усвідомлення душевної краси й сили наших предків, їхньої незгасаючої любові до рідної землі як достойного прикладу для нащадків [6, с. 20].

Мистецький контекст, поданий у програмі з української літератури для основної школи, спрямований на поглиблення компетентнісної спрямованості навчання, а завдяки всебічному аналізу змістової, жанрової та естетичної специфіки наблизить учнів до розуміння літератури як вияву мистецтва, потужного чинника світосприймання й самоідентифікації [6, с. 7].

Одним із актуальних питань сучасної національної освіти у шкільному курсі української літератури є укладання якісного підручника, за яким навчатиметься й виховуватиметься молоде покоління. Історія розвитку навчальної книги з української літератури є важливою та пізнавальною сторінкою не тільки методики літератури, а й педагогіки, української науки й культури загалом.

Відповідно до оновленої програми, культурологічний підхід у процесі вивчення української літератури послідовно реалізовано в методичному апараті, ілюстративному матеріалі чинних підручників, тематич-

но-стильовій різноманітності пропонованих для розгляду творів, які втілюють не лише предметні (літературні), а й ключові компетентності, а також впливають на формування емоційно-ціннісної сфери учнів. Навчальний матеріал структурований на основі наскрізних культурологічних тем, у яких закладена проблема становлення внутрішнього світу людини.

Мистецький контекст підручника «Українська література. 5 клас» (автор – О. Авраменко) різнопланово представлено архітектурою, живописом, графікою, музикою, скульптурою, театром і кіно, художньою літературою тощо. Аналізуючи мистецькі шедеври, учні вчаться зіставляти специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва, визначають роль і місце української літератури в загальноєвропейському та світовому контекстах.

Так, автором підручника у вступній частині розділу «Слово в житті людини. Образне слово – першоелемент літератури» уміщено статтю «Художня література як мистецтво слова». Поданий змістовий матеріал статті дає можливість учням за допомогою художніх образів дізнатися про мистецтво як творче відображення дійсності. Даючи відповідь на запитання, з чого ж починалося словесне мистецтво, автор акцентує на тому, що воно бере свій початок із фольклору та літописів, причому фольклор є ще давнішим, у ньому відтворено первинні уявлення про наш світ, мудрість попередніх поколінь, козацьку славу й красу людських почуттів [1, с. 5].

У рубриці «Відтворюємо прочитане» учням запропоновано встановити відповідність між видами мистецтва та засобами їх творення. Завдання, подані в рубриці «Творчо мислимо», формують у дітей уміння встановлювати відповідності між видом мистецтва й митцем стосовно поданої довідки.

Учні на основі запропонованих ілюстрацій ознайомлюються з різними видами мистецтва (архітектурою, живописом, музикою, скульптурою, театром і кіно, хореографією, художньою літературою), вчаться зіставляти специфіку розкриття теми в різних видах мистецтв, визначають роль і місце української літератури в загальноєвропейському та світовому контекстах. Уважаємо, що ознайомлення учнів із різними видами мистецтва розвиватиме вміння порівнювати художню творчість з іншими видами діяльності людини, формуватиме в них уявлення про види мистецтв та засоби їх творення, сприятиме усвідомленню важливості літератури як мистецтва слова в житті людини [6, с. 15].

У розділі «Світ фантазії та мудрості» в змісті художньо-публіцистичного нарису розглянуто фольклор і літописи з погляду видів мистецтва. На проведення мистецьких паралелей орієнтують учнів завдання, в яких акцентується на творах живопису. Так, у розділі «Міфи та легенди» рубрики «Література в колі мистецтв» за підручником з української літератури (автор – Л. Коваленко) учням запропоновано порівняти зображення Берегині в різних видах мистецтва, визначивши спільне та відмінне, розглянути символ Дажбога на вишивці. Домашнім завданням запропоновано розглянути рушники вдома та дізнатися про зображені на них символи.

У чинних підручниках української літератури [1; 2] увагу учнів акцентовано на ілюстраціях і фотознімках скульптурного зображення язичницьких богів. Такі завдання сприяють формуванню в дітей шанобливого ставлення до світоглядних уявлень наших предків, спонукають їх дізнаватися про родинні традиції. Пропоновані завдання й запитання допомагають формувати в учнів ключові компетентності, а саме уміння узагальнювати отриману інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами. На основі емоційно-ціннісного ставлення в дітей виховується пошана до давніх вірувань наших пращурів.

Реалізації культурологічного підходу на уроці української літератури під час вивчення фольклору також сприяє використання творів мистецтва, що пов'язані з національними мотивами й мають особливу цінність у виховному впливі на дитину. Графічні ілюстрації, кіномистецтво (анімація) до народних казок допомагають збагатити художній досвід п'ятикласників і поглибити їхні знання про національну культуру та народні звичаї.

Так, під час опрацювання розділів «Народні перекази» й «Народні казки» учні ознайомлюються з народною картиною «Козак Мамай», ілюстраціями О. Сапожкової, К. Штанко, М. Бекала. Цікавою, на нашу думку, є рубрика «Твої літературні проекти», у якій діти ознайомлюються із сучасним кіномистецтвом, зокрема фільмом Джеймса Кемерона «Аватар» і/або анімаційним фільмом «Аватар. Останній захисник» [2].

Водночас мистецький контекст чинних підручників фахово доповнено низкою ілюстрацій до художніх творів. Так, у підручнику «Українська література. 5 клас» [1] у мистецькому контексті використано ілюстрації до художніх творів українських письменників (роботи А. Базилевича, Г. Якутовича). Проте більшість із них уміщена автором

на сторінки підручника без посилання на художника-ілюстратора (до творів І. Франка «Фарбований Лис», В. Короліва-Старого «Хуха-муховинка», В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон», Г. Малик «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії», Олександра Олеса «Микита Кожум'яка», З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі», Є. Гуцала «Лось» тощо). Варто відзначити, що пропонувані в підручнику запитання й завдання до ілюстрацій художніх творів актуалізують увагу учнів на зіставленні зовнішності героїв, рис їхніх характерів, вчинків у мистецьких творах, визначення кращого малюнка з поданих, спонукають до власної творчості (намалювати ілюстрації, створити мультимедійну презентацію, підготувати інсценізацію, віртуальну екскурсію тощо). На власну творчість дітей орієнтовані такі запитання, як, наприклад: що б ви змінили в ілюстраціях? Який фрагмент ви б іще проілюстрували? Якби вам довелося озвучити фільм до художнього твору, яким би був музичний супровід (гучність, темп, настрої музики, музичні інструменти)? тощо. Проте не до всіх поданих ілюстрацій автором підручника запропоновано запитання й завдання для роботи з дітьми на уроці.

У рубриці «До речі...» О. Авраменком уміщено цікаву пізнавальну інформацію для дітей про народну міфологію, значення народної казки в культурній спадщині українців, згадки казок у давніх літописах, сучасні екранізації художніх фільмів за творами українських письменників, мультиплікаційних фільмів за мотивами казок, перегляд документальних кінострічок, нариси про історію державотворення, містобудування тощо. Інформативні довідки влучно доповнюють сучасні світлини та ілюстрації, але не завжди автором підручника пропонуються відповідні завдання чи запитання до поданого ілюстративного матеріалу.

Окремі завдання в підручнику спрямовані на формування в дітей літературної та інформаційно-цифрової компетентності, що пов'язано з роботою п'ятикласників у мережі Інтернет з метою знаходження потрібної інформації, створення власного медіапродукту. Наведемо декілька прикладів із підручника: «Знайдіть у мережі Інтернет зображення Києва у X–XI ст. та роздрукуйте їх або створіть мультимедійну презентацію» [1, с. 136]; «Знайдіть у мережі Інтернет чи/і енциклопедії інформації про виникнення театру» [1, с. 143]; «Підготуйте презентацію про Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви» («Козацькі моголи»)» [1, с. 169]; «Створіть буктрейлер до повісті З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»

[1, с. 178] тощо. Пропоновані завдання сприяють розвитку вмінь у дітей працювати з різними видами інформації, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, зіставляти різноманітні факти й відомості тощо).

На сторінках підручника п'ятикласники можуть ознайомитись із мистецтвом архітектури та скульптури, переданого засобами сучасного фото: пам'ятник варенику в м. Черкасах, пам'ятник галушці в м. Полтаві, Києво-Печерська лавра, Софійський собор у м. Києві, Дубенський замок, Тараканівський форт, Олеський замок, Хотинська фортеця, «Нестор літописець» (скульптор М. Антокольський), пам'ятний знак на честь засновників Києва (скульптор В. Бородай), пам'ятник Ярославу Мудрому (скульптор І. Кавалерідзе). Пропоновані для розгляду на уроці світлини майстерно ілюструють життєписи українських митців, епізоди з художніх творів, проте автор О. Авраменко не завжди акцентує увагу дітей на відповідних світлинах у запитаннях і завданнях підручника. Схожа ситуація спостерігається також у роботі над репродукціями картин українських художників (В. Крижанівський «Стрибог», «Перун», Ф. Красицький «Селянська дівчина біля тину», В. Кричевський «Рідна земля», Г. Чернявський «Над річкою Снов», С. Шишко «Осінь»).

Аналіз репродукцій картин українських художників (К. Крижицький «Вечір», Т. Шевченко «Селянська родина») на уроці супроводжується відповідними запитаннями й завданнями, спрямованими переважно на зіставлення репродукції картини та рядків із поезії, окремі завдання апелюють до власної творчості п'ятикласників. Наприклад, під час ознайомлення учнів із поезією Т. Шевченка автор підручника О. Авраменко пропонує в мережі Інтернет знайти картини й фотографії українських хат, які найкраще ілюструють вірш «Садок вишневий коло хати...», і підготувати мультимедійну презентацію [1, с. 198].

Мистецький контекст підручника «Українська література. 5 клас» (автор – Л. Коваленко) представлено рубрикою «Література в колі мистецтв». Поданий інформаційний матеріал, запитання й завдання рубрики спонукають дітей до перегляду мультиплікаційних фільмів за мотивами казок українських письменників, до аналізу мистецьких робіт українських художників-ілюстраторів (А. Базилевич, М. Михайлошина, В. Дев'ятов, А. Фролов, Л. Шевченко), майстрів графіки (О. Данченко), репродукцій картин знаних художників (Лео Хао «Іду на ви», художні полотна Л. Афремова).

Ілюстрації художників (Г. Якутовича, Г. Акулова, П. Андрусєва, І. Ізмурдова), рисунок Т. Шевченка «Хата батьків Т. Шевченка в Кирилівці», репродукція картин І. Айвазовського «Море з рожевою хмарою», О. Кормухіної «Я бачу дощ», низка художніх фото майстерно прикрашають сторінки підручника відповідно до художніх творів, пропонує для текстуального вивчення на уроці, проте запитань і завдань щодо роботи над поданим ілюстративним матеріалом автором підручника не запропоновано.

Завдання рубрик «Ти – творча особистість» і «Твої літературні проекти» спрямовані на розвиток власної творчості дітей, а саме: намалювати ілюстрації, написати власну казку, її продовження, лімерик, «попрацювати» режисером казки, проілюструвати епізоди до казок, які найбільше сподобались, за джерелами Інтернет підготувати повідомлення, презентації на визначені теми, написати власні вірші, драматичні твори, створити фотоальбом ілюстрацій до творів поетів, намалювати ілюстрації до поетичних творів тощо.

Вдало розмішені на сторінках підручника світлини скульптур (героїв відомих літературних казок, пам'ятник Л. Глібову в Седневі, «Нестор Літописець» (скульптор М. Антокольський), пам'ятник засновнику Києва, пам'ятник князю Святославу в Запоріжжі, фреска Софії Київської «Доньки Ярослава Мудрого»), світлина сцени з вистави «Король Дроздобород» Київського Академічного театру. Однак знову ж таки зауважимо, що автором у методичному апараті підручника не передбачено запитань і завдань до поданого ілюстративного матеріалу.

Отже, пропонує в чинних підручниках завдання акцентують увагу дітей на міжмистецьких порівняннях, формують уміння співвідносити фольклор і літературу з іншими видами мистецтва.

Висновки з проведеного дослідження. Ефективне вивчення української літератури в основній школі забезпечує дидактико-методичний потенціал рекомендаційної

рубрики «Мистецький контекст» чинних підручників української літератури для 5 класу. Реалізація культурологічного підходу на уроках української літератури дає можливість учителю-словеснику працювати творчо, широко застосовувати методи, прийоми й форми роботи з урахуванням змісту навчального матеріалу, рівня читачької компетентності школярів, використовувати твори мистецтва з їх потужною силою емоційного впливу, що сприятиме розвитку загальнокультурної компетентності сучасних учнів.

Перспективу подальшої роботи вбачаємо в аналізі шкільних підручників української літератури для основної (6–9 класи) на предмет використання рекомендаційної рубрики «Мистецький контекст» як дієвого засобу реалізації культурологічного підходу у шкільній літературній освіті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авраменко О.М. Українська література. 5 кл. : підручник для закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., допрацьоване відповідно до чинної навчальної програми. Київ : Грамота, 2018. 256 с.
2. Коваленко Л.Т. Українська література. 5 кл. : підручник для закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., доопр. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 256 с.
3. Концепція «Нова українська школа», затв. Рішенням колегії МОН України від 27.10.2016. URL: <http://ru.osvita.ua> (дата звернення: 08.12.2018).
4. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. АПН України Н.Й. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
5. Про освіту : Закон України від 05.06.2017 № 2145-19. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 08.12.2018).
6. Українська література: 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі Р.В. Мовчан, К.В. Таранік-Ткачук, М.П. Бондар, О.М. Івасюк та ін. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programi-5-9-klas-2017.htm> (дата звернення: 08.12.2018).
7. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2016. 360 с.